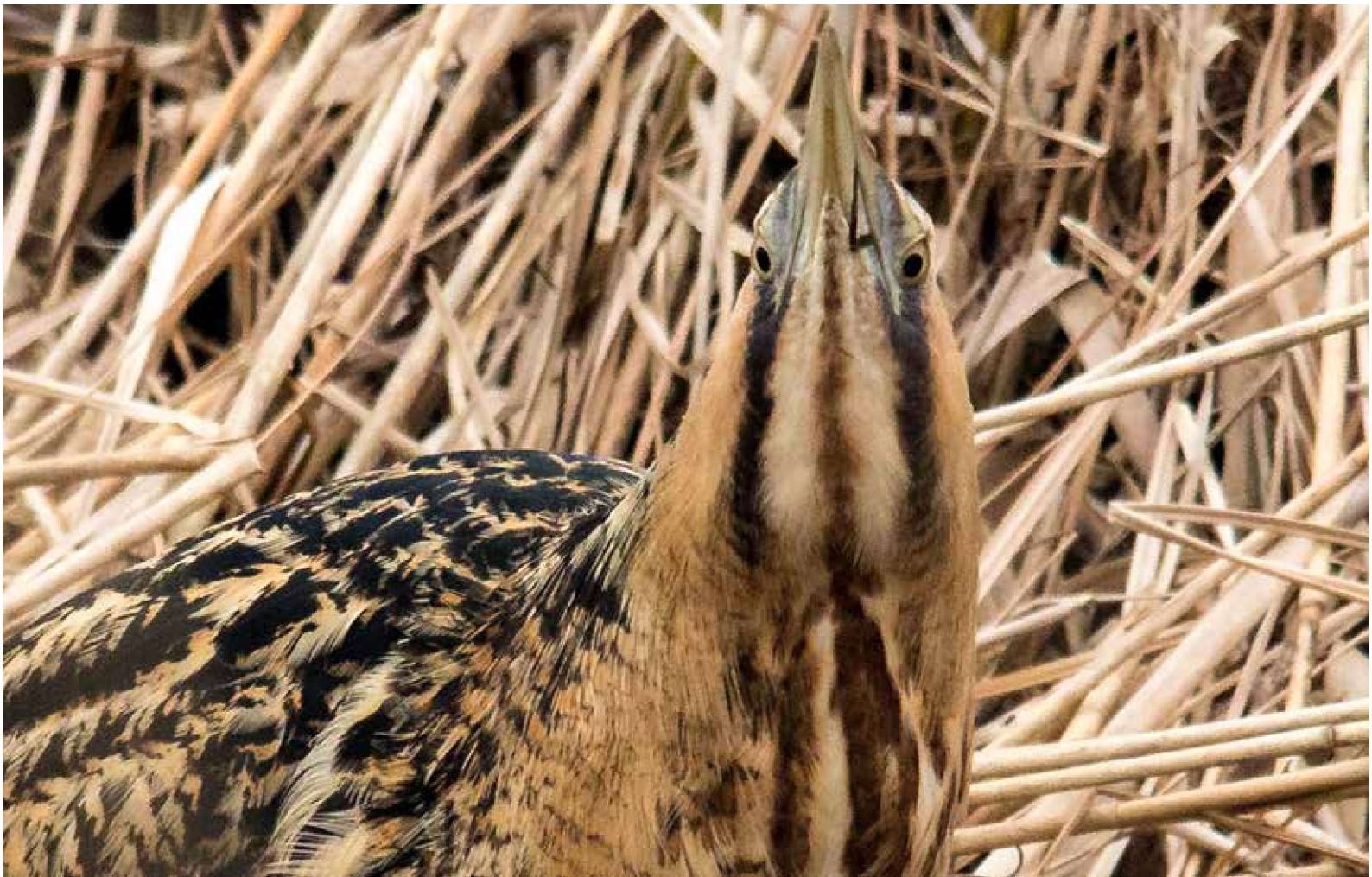

Roerdomp, 2 maart 2019 | Iwan Vermeij

De Roerdomp

Bert Roelofs

De Roerdomp is een vogel uit de familie van de reigers (Ardeidae), die samen met de families van de Schoenbekooievaar, Hamerkop, Pelikanen, Ibissen en Lepelaars de orde van de Roeipotigen/Pelikaanachtigen (Pelecaniformes) vormen.

De wetenschappelijk naam *Botaurus stellaris* betekent zoveel als 'gesterde vogel die bulkt als een stier'. Het 'roer' refereert aan 'riet' en 'domp' is een klanknabootsing van het met termen als brullend, balderend, blazend en pompend beschreven geluid van de Roerdomp. Deze reigerachtige van driekwart meter lengte heeft een bruin verenkleed met donkere strepen en vlekken en een zwarte kruin. Hij is daarmee perfect gecamoufleerd in de rietvelden waar hij doorgaans in verkeert. De Roerdomp voedt zich vooral met vissen, kikkers, grote insecten en in de winter ook met muizen.

Als de Roerdomp zich bedreigd voelt neemt hij de zogeheten 'paalhouding' aan. Hij gaat met zijn dikke hals recht omhoog staan en de groengele stevige snavel wijst eveneens omhoog. Het is dan bijzonder lastig de vogel terug te vinden tussen de rietstengels en dan doet hij zijn bijnaam 'rietreiger' letterlijk eer aan. De ogen met gele iris staan dan overigens wel vooruit gericht, dus de vogel ziet jou perfect. De vogel verradt zich ook niet door bruuske bewegingen, maar beweegt zich doorgaans juist heel behoedzaam.

Zie je een Roerdomp in de vlucht, dan valt op dat de poten slechts kort voorbij het lichaam steken en dat de kop is teruggetrokken naar de romp, net als bij de Blauwe Reiger. Wil je een Roerdomp zien, dan gaat dat nog het best als de vogel door ijsbedekking van het water is gescheiden. Daardoor wordt hij gedwongen de dekking van het rietveld

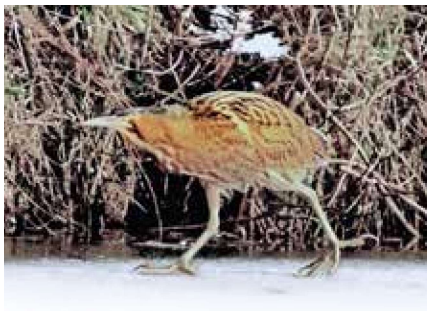
te verlaten om te kunnen foerageren op het land of bij een wak. Zo trof ik bij een warmwater-afwateringssloot van een Flevolandse kas tijdens een strenge winter ooit vier Roerdompen ver weg van riet aan.

Rondstruinend in rietvelden hoor je de aanwezigheid van een Roerdomp door zijn kenmerkende 'hoemp'-geluid, een lage toon, die in waterrijke gebieden ver draagt. Het horen van een Roerdomp is meestal niet synoniem met de vogel ook zien. En horen doe je ze in Nederland ook steeds minder. De Roerdomp heeft namelijk een nadrukkelijke voorkeur voor uitgestrekte, ongestoorde en in het water staande rietvelden, met veel dicht bijeen staand jong riet, afgewisseld met ouder riet. Het water mag dan ook weer niet dieper zijn dan een centimeter of dertig. Helaas nemen dit soort rietvelden en moerassen in Nederland gestaag af, door veranderd beheer van rietvelden,

spontane bosopslag, recreatiedruk, vervuiling, verandering van waterpeil en stedenbouw.

Vanaf de jaren zeventig van de vorige eeuw nam het aantal Roerdompen daardoor ook steeds verder af, om richting de eeuwwisseling weer wat in aantal toe te nemen. Bij het begin van deze eeuw deden enkele strenge winters de aantallen weer zakken. Nieuwe natuurontwikkeling (bijv. De Onlanden en Tiengemetten) doet het aantal broedparen nu weer wat toenemen. Toch blijft de status van de Roerdomp in de Rode Lijst 'kwetsbaar'. In Nederland broeden om en nabij 500 paren, waardoor het sowieso een schaarse broedvogel is. Een deel van 'onze' Roerdompen trekt in de winter weg, maar een groter aantal uit noordelijke gebieden trekt via ons land door of overwintert hier, wat in de winter het aantal Roerdompen tijdelijk doet stijgen.

In onze regio staan Roerdompen beschreven als broedvogels bij het Tienhovensch Kanaal en de Egelshoek. Ze worden in de winter aan de oevers van de randmeren gezien, maar het ontbreken van de Roerdomp in het VWG-boekje 'Gooise Vogels' is waarschijnlijk veelzeggend over de Gooise aantallen. Uit het Naardermeer kom ik vooral meldingen tegen van 'winter'-Roerdompen, en na 1995 zouden hier geen broedende vogels meer vastgesteld zijn.

Roerdomp op zoek naar een wak, polder Arkemheen, 3 februari 2010 | Bert Roelofs

Bronnen

- De Wijs, W.J.R., 2005. Een eeuw broedvogels in het Naardermeer. *De Levende Natuur* 106(3): 75–79.
- <https://nl.wikipedia.org/wiki/Roerdomp>
- <https://www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/kennis-over-vogels/vogelgids/vogel/Roerdomp>
- <https://stats.sovon.nl/stats/soort/950>
- <https://www.ensie.nl/nederlandse-vogelnamen/Roerdomp-botaurus-stellaris>
- Jonkers, D.A. *et al.*, 1987. Vogels tussen Vecht en Eem. VWG Het Gooi en Omstreken.
- SOVON, 2018. Vogelatlas van Nederland.
- VWG Het Gooi en Omstreken, 2017. Gooise Vogels.

Roerdomp, wak gevonden en zowaar een jong baarsje, polder Arkemheen, 3 februari 2010 | Bert Roelofs

